



**ДАРТ**

Державне агентство  
розвитку туризму  
України

# КОНЦЕПЦІЯ МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ ПАМ'ЯТНИХ МІСЦЬ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА КИЇВЩИНІ

ПЛАН ДІЙ ДО 2026 РОКУ

# ОПИС ПИТАННЯ

Громади, які пережили російське вторгнення і є деокупованими, стикаються з посиленням інтересом відвідувачів, що бажають подивитися на місця трагедій та героїзму українського народу.

Одним із таких регіонів є Київщина, яка має особливе значення для загальноукраїнської та світової пам'яті російсько-української війни.

Запит на відвідування ставить певні виклики перед громадами регіону. На жаль, сьогодні немає сформованого єдиного наративу, не визначені сенси, які мають бути вкладені у маршрути пам'яті війни.

Окрім цього, професійна спільнота туроператорів та гідів також зустрілася з цілковито новим викликом — як супроводжувати людей у місця, де сталися трагедії російсько-української війни?

Ситуація, що склалась, охоплює різні групи бенефіціарів. Зокрема, родини і близьких загиблих воїнів, родини і близьких загиблих цивільних мешканців громад, побратимів загиблих, ветеранів та ветеранок, яких поєднує спільне прагнення до вшанування пам'яті



**Виклики та потреби загострили необхідність системного розв'язання питання та вирішення проблеми**

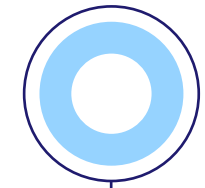
Визначена проблема була спричинена низкою факторів, зокрема:

- ✓ відсутністю загальнодержавної політики і візії меморіалізації пам'яті
- ✓ браком офіційних достовірних фактів і цифр про те, як відбувалися події
- ✓ відсутністю нормативно-правового регулювання та визначення місць пам'яті
- ✓ відсутністю наративів з боку держави
- ✓ фрагментарністю дослідження подій

## **МЕТА КОНЦЕПЦІЇ**

**НАПОВНЕННЯ ОБ'ЄДНУЮЧИМИ СЕНСАМИ ТА  
ДОСТОВІРНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ МІСЦЬ ПАМ'ЯТІ  
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

# ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ КОНЦЕПЦІЇ



**ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ МЕТИ КОНЦЕПЦІЇ СЛІД ЗАБЕЗПЕЧИТИ ВИКОНАННЯ КОМПЛЕКСНИХ ЗАВДАНЬ ЗА ТАКИМИ СТРАТЕГІЧНИМИ ЦІЛЯМИ**

● Державна політика у сфері меморіалізації формує ціннісну систему української національної ідентичності та нову систему цінностей як запоруки сталого миру

● Кожен та кожна відчуває, що місця пам'яті Київщини відображають важливі для них сенси

● Мешканці територіальних громад та відвідувачі місць пам'яті та меморіалізації відчувають переваги діючих інфраструктурних об'єктів Київської області

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ ФОРМУЄ  
ЦІННІСНУ СИСТЕМУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ  
ТА НОВУ СИСТЕМУ ЦІННОСТЕЙ ЯК ЗАПОРУКИ СТАЛОГО МИРУ**

# ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.1

## ЧІТКО СФОРМУЛЬОВАНІ СЕНСИ І ЦІННОСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ДОНЕСЕНІ ДО ВІДВІДУВАЧІВ МІСЦЬ ПАМ'ЯТІ

### ЗАВДАННЯ

- ✓ Прийнято білу книгу місць пам'яті з урахуванням ціннісної системи української національної ідентичності та нової системи цінностей як запоруки сталого миру
- ✓ Враховано принципи формування української ідентичності в законі про національну пам'ять
- ✓ Розроблено стратегічне позиціонування об'єктів місць пам'яті та визначено їхній статус (національний, локальний)

# ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.2

**НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ДІЄ ІНСТИТУЦІЯ, ЯКА КООРДИНУЄ, РОЗВИВАЄ ТА ОБ'ЄДНУЄ МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ В КРАЇНІ, ЗОКРЕМА, В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

## ЗАВДАННЯ

- ✓ Ініційовано зміни до положень про відповідальну інституцію
- ✓ Залучено донорів, МТД до забезпечення функціонування інституції, зокрема команди і її завдань



# ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.3

## ДІЄ СИСТЕМА ПІДТРИМКИ ТА СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ МІСЦЬ ПАМ'ЯТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ, ЗОКРЕМА, В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

### ЗАВДАННЯ

✓ Впроваджено систему підтримки/заохочення/сприяння супроводу і розвитку місць пам'яті Київської області

✓ Підготовлено фахівців у сфері меморіалізації та маршрутів місць пам'яті

## МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВІДОМІ В УСЬОМУ СВІТІ ТА ВИКЛИКАЮТЬ ІНТЕРЕС ДЛЯ ВІДВІДУВАННЯ

### ЗАВДАННЯ

- ✓ Розроблено та реалізовано маркетингову стратегію популяризації маршрутів місць пам'яті Київської області
- ✓ Розроблено та поширено брендбук місць пам'яті Київської області та його використання
- ✓ Залучено дипломатичні установи до популяризації місць пам'яті Київської області
- ✓ Розроблено та проведено комунікаційну кампанію для просування маршрутів українській аудиторії
- ✓ Розроблено та проведено комунікаційну кампанію для просування маршрутів іноземній аудиторії

КОЖЕН ТА КОЖНА ВІДЧУВАЄ, ЩО МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ КИЇВЩИНИ  
ВІДОБРАЖАЮТЬ ВАЖЛИВІ ДЛЯ НИХ СЕНСИ

# ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.1

## МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ КИЇВЩИНИ СПОНУКАЮТЬ ДО КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ, ПРОАКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ, ПОШУКУ ІСТИНИ ТА РОЗУМІННЯ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ

### ЗАВДАННЯ

- ✓ Створено мапу сенсів, важливих для всіх груп бенефіціарів, у тому числі родин загиблих, військових та ветеранів, тих, хто вижив, професійної спільноти, місцевої влади та інших
- ✓ Зібрано зворотній зв'язок від зовнішніх експертів щодо відповідності мапи сенсів баченню мешканців громад та міжнародним наративам
- ✓ Закріплено спільне бачення наративного та ціннісного наповнення місць пам'яті російсько-української війни з елементами візуалізації з визначеними табу і рекомендації щодо кращих практик
- ✓ На рівні громад запроваджено уніфіковані пакети рішень з елементами візуалізації з визначеними табу і рекомендаціями щодо кращих практик з урахуванням локальних особливостей

# ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.2

## МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ Є МАЙДАНЧИКОМ ДЛЯ ДІАЛОГУ, ПОШУКУ ТА КОМУНІКАЦІЇ ОБ'ЄДНАВЧИХ СЕНСІВ

### ЗАВДАННЯ

- ✓ Створено платформу для діалогу між різними групами бенефіціарів щодо розробки інклюзивних рішень
- ✓ Запроваджено систему навчань для фасилітаторів діалогів
- ✓ Різні групи бенефіціарів, зокрема, представників креативних індустрій, залучено до діалогу
- ✓ Здійснюються на постійній основі науково-дослідні роботи, архівація, збір інформації щодо російсько-української війни, верифікація історичних даних, наративів

# ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.3

## УКРАЇНСЬКІ ПРАКТИКИ МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ СПРИЙМАЮТЬСЯ МЕШКАНЦЯМИ ГРОМАД, ВИЗНАНІ АКТУАЛЬНИМИ ТА ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПРАКТИКАХ

### ЗАВДАННЯ

- ✓ Запроваджено співпрацю між українськими представниками сфери культури і креативних індустрій та світовими фахівцями і інституціями у цих сферах, в тому числі, музеями
- ✓ Сертифіковано навчання для туристичних і музейних гідів щодо методики подачі та інтерпретації подій і складних тем

МЕШКАНЦІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ВІДВІДУВАЧІ МІСЦЬ  
МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ ВІДЧУВАЮТЬ ПЕРЕВАГИ ДІЮЧИХ  
ІНФРАСТРУКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ У КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

# ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 3.1

## МАРШРУТИ ПАМ'ЯТІ РОЗРОБЛЕНІ ЗГІДНО ІЗ ВИЗНАЧЕНИМИ МІСЦЯМИ ПАМ'ЯТІ І МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ

### ЗАВДАННЯ

- ✓ Складено перелік місць пам'яті
- ✓ Визначено форми місць пам'яті та меморіалізації
- ✓ Створено місця пам'яті та меморіальні об'єкти
- ✓ Затверджено маршрути місць пам'яті Київської області
- ✓ Інтегровано локальні маршрути пам'яті у загальнонаціональний маршрут
- ✓ Забезпечено матеріально-технічну базу для кожного об'єкта меморіальної мережі Київщини
- ✓ Створено окремий портал маршрутів місць пам'яті
- ✓ Місця пам'яті Київської області включено до програм туристичних операторів



# ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 3.2

## УСІ ГРУПИ ВІДВІДУВАЧІВ МАЮТЬ ВІЛЬНИЙ ТА ЛЕГКИЙ ДОСТУП ДО ДІЮЧИХ МІСЦЬ ПАМ'ЯТІ І МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ

### ЗАВДАННЯ

- ✓ Місця пам'яті забезпечено комфортними під'їзними шляхами
- ✓ Реалізовано безбар'єрний доступ до кожного об'єкта
- ✓ Забезпечено пішохідні та велосипедні доріжки до місць меморіалізації
- ✓ Визначено зручний для відвідувачів графік роботи об'єктів та екскурсійного забезпечення
- ✓ Налагоджено транспортну логістику до місць пам'яті, зокрема, адаптовану до потреб осіб з інвалідністю і маломобільних груп населення
- ✓ Діджиталізовано місця пам'яті з можливістю включення їх до туристичних маршрутів, в тому числі, самостійно туристами

# ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 3.3



## РОЗГАЛУЖЕНІ СЕРВІСНІ ПОСЛУГИ ВІДПОВІДАЮТЬ ПОТРЕБАМ УСІХ ГРУП МЕШКАНЦІВ ТА ВІДВІДУВАЧІВ МІСЦЬ ПАМ'ЯТІ ТА МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ, ЗОКРЕМА, ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ І МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

### ЗАВДАННЯ

- ✓ Реалізовано систему готелів, кемпінгів поруч із місцями пам'яті, адаптовану до потреб осіб з інвалідністю і маломобільних груп населення
- ✓ Налагоджено мережу закладів харчування у визначених місцях на маршрутах пам'яті та меморіалізації, адаптовану до потреб осіб з інвалідністю і маломобільних груп населення
- ✓ Запроваджено екскурсійне обслуговування відвідувачів (різномовні аудіогіди, екскурсіводи, система QR-кодів, інформаційні кіоски, інтерактивні дошки тощо), адаптоване до потреб осіб з інвалідністю і маломобільних груп населення
- ✓ Налагоджено доступну санітарну систему для відвідувачів місць пам'яті, адаптовану до потреб осіб з інвалідністю і маломобільних груп населення
- ✓ Запроваджено систему оренди засобів пересування місцями пам'яті та меморіалізації, адаптовану до потреб осіб з інвалідністю і маломобільних груп населення
- ✓ Запроваджено дієву систему освітлення, клінінгу, охорони та догляду за територією кожного місця пам'яті, систему Wi-Fi доступу до мережі інтернет
- ✓ Забезпечено відкриття освітньо-сервісних хабів та сувенірних крамниць
- ✓ Забезпечено шумоізоляцію для мешканців відповідних населених пунктів
- ✓ Налагоджено систему “відкритих фондів” щодо акумульованих матеріалів за місцями пам'яті і меморіалізації.

# ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 3.4

## УКРАЇНЦІ ТА ІНОЗЕМЦІ МАЮТЬ ДОСТУП ДО АКТУАЛЬНОЇ ТА ДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ І МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

### ЗАВДАННЯ

- ✓ Реалізовано інклюзивні сайт(и) та офіційні сторінки у соціальних мережах для маршрутів пам'яті Київської області (EN, UA)
- ✓ Розроблено сторінки на офіційних сайтах місцевих органів влади та самоврядування Київщини (EN, UA) про місця пам'яті Київської області
- ✓ Підготовлено друковані інформаційно-довідкові матеріали про місця пам'яті Київщини
- ✓ Налагоджено співпрацю з партнерами у сфері туристичного бізнесу (іноземними та національними) для включення маршрутів у туристичні продукти
- ✓ Налагоджено співпрацю з силами безпеки та оборони (для вироблення спільних комеморативних заходів, обміну інформацією тощо)
- ✓ Налагоджено співпрацю з академічними науковими інституціями
- ✓ Налагоджено співпрацю з освітніми закладами
- ✓ Інтегровано інформацію про місця пам'яті до інформаційно-туристичних матеріалів про Київщину

# **ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПОКАЗНИКИ ДОСЯГНЕННЯ**

# СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1

## ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ ФОРМУЄ ЦІННІСНУ СИСТЕМУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА НОВУ СИСТЕМУ ЦІННОСТЕЙ ЯК ЗАПОРУКИ СТАЛОГО МИРУ

### ПОКАЗНИКИ

- ✓ **% виборців, який підтримує російські наративи** щодо російсько-української війни (за віком, статтю, інвалідністю, місцем проживання; з тих хто відвідував і з тих, хто не відвідував місця пам'яті)
- ✓ **Кількість країн, які підтримують позицію України** у сфері меморіалізації з метою запуску сталого миру (за країнами, залежно від позиції країн щодо підтримки України у війні, залежно від державного режиму країн, залежно від відстані країни від України, залежно від кількості туристів з країн, які відвідали Україну)
- ✓ **Рівень підтримки іноземними громадянами** міжнародної допомоги Україні (за країнами, залежно від позиції країн щодо підтримки України у війні, залежно від державного режиму країн, залежно від відстані країни від України, залежно від кількості туристів з країн, які відвідали Україну і місця пам'яті Київської області)

# СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2

## КОЖЕН ТА КОЖНА ВІДЧУВАЄ, ЩО МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ КИЇВЩИНИ ВІДОБРАЖАЮТЬ ВАЖЛИВІ ДЛЯ НИХ СЕНСИ

### ПОКАЗНИКИ

- ✓ **Кількість інфлюенсерів**, що відвідують місця пам'яті Київщини (з розподілом за статтю, віком, регіоном, країною, сферою діяльності)
- ✓ **% відвідувачів**, які відчують, що місця пам'яті Київщини відображають важливі для них сенси (з розподілом за статтю, віком, статусом військового, регіоном, країною)
- ✓ **Рівень довіри до місць пам'яті** як майданчика для діалогу, пошуку та комунікації об'єднаних сенсів (з розподілом за статтю, віком, регіоном, країною, сферою діяльності)

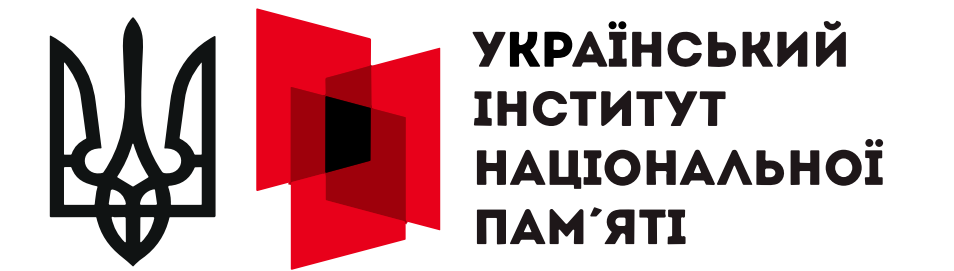
# СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3

## МЕШКАНЦІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ВІДВІДУВАЧІ МІСЦЬ МЕМОРІАЛІЗАЦІЇ ВІДЧУВАЮТЬ ПЕРЕВАГИ ДІЮЧИХ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ У КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

### ПОКАЗНИКИ

- ✓ **Кількість замовлених екскурсій** у місця пам'яті (за каналами замовлення, місцями пам'яті)
- ✓ **Кількість та частка місцевих мешканців, працевлаштованих у сфері обслуговування** на об'єктах пам'яті (за віком, статтю, інвалідністю, за місцем працевлаштування)
- ✓ **% мешканців громад, які задоволені діючими місцями пам'яті** (за віком, статтю, інвалідністю, за формою візуалізації і подання, якістю експлуатації місця пам'яті, за місцями пам'яті, за місцем проживання)
- ✓ **% відвідувачів, які задоволені послугами,** що надаються в місцях пам'яті за видами послуг, віком, статтю, інвалідністю, видом туризму (внутрішній/міжнародний)

# ВИКОНАВЦІ



КИЇВСЬКА ОБЛАСНА  
ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ



ОРГАНИ МІСЦЕВОГО  
САМОВРЯДУВАННЯ



ГРОМАДСЬКІ  
ОРГАНІЗАЦІЇ